

Täysistunto

Torstai 18.2.2021 klo 15.59—20.24

2.1. Suullinen kysymys lastensuojelun resurssien turvaamisesta (Lulu Ranne ps)

Suullinen kysymys SKT 16/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

Keskustelu

16.00 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Helsingin Koskelassa tapahtunut 16-vuotiaan pojan väkivaltainen kuolema on järkyttänyt koko Suomea. Tapahtumiin liittyy pitkään jatkunutta henkistä ja fyysistä väkivaltaa sekä päihteitä. Näin hirvittäviin tragedioihin ei jouduta yllättäen. Perheiden oireilu ja ongelmat näkyvät jo lasten varhaisina vuosina. Niin uhri kuin syytetyt olisivat tarvinneet apua ennen kouluikää. Perusongelmat ovat lapsiperheiden ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen puutteet.

Suomessa tehdään jatkuvasti selvityksiä ja parannusehdotuksia lastensuojelun ja siihen liittyvän viranomaisyhteistyön korjaamiseksi. Näistä vain murto-osa on tähän mennessä toteutunut. Lasten tilanne on pahentunut. Arvoisa hallitus, aiotteko muuttaa lastensuojelulakeja nopeasti niin, että ammattilaiset saavat lisää keinoja ja resursseja, joilla voidaan auttaa lapsia ja estää tällaiset väkivallanteot?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Kiuru.

16.01 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin ajankohtainen, aiheellinen ja vieläpä tarpeellinen. Ajattelen, että se keskeisin kysymys on, minkälaisen ammattilaisten voimin näitä asioita tehdään ja lapsia suojellaan. Kyllä se henkilöstömitoitus on yksi keskeisimpiä, ja tältä osin me tulemme tällä hallituskaudella kiristämään henkilöstömitoitusta, jotta lapsilla olisi käytettävissään ammattilaisia, jotka sitten auttaisivat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Edustaja Ranne jatkaa.

16.02 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Rouva ministeri, resursseja ei ole. Tiedämme, että lapsistrategia julkaistaan ensi viikolla, ja me kaikki haluamme lapsille hyvää, mutta jos rahaa ei ole, jos resursseja ei ole, tämä ei riitä.

Lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2019 ilmoitus tehtiin lähes 86 000 lapsesta. Lasten ongelmat ovat entistä vakavampia ja lä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2021 vp

hetteitä erikoissairaanhoidon tehdään paljon. Lasten tilanne pahenee, kun he jonottavat. Yhä suurempi määrä lapsia aloittaa koulupolkunsa niin raskaassa elämäntilanteessa, ettei heillä ole riittäviä valmiuksia oppimiseen tai kykyä nauttia ihan tavallisista mukavista koulupäivistä. Voimat menevät siihen hengissä pysymiseen. Luvut kertovat siitä, että kunnat ovat epäonnistuneet ennaltaehkäisevissä palveluissa. Terveystieteiden huolto ei ole kyennyt autamaan, eikä se pysty korjaamaan kaikkia rikkinaisia lapsia. [Puhemies: Kysymys!] Hyvä hallitus, miten aiotte turvata nämä resurssit?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kiuru.

16.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on todettava, että kyllä, edustaja on ihan oikeassa siinä, että olemmeko havainneet, kuinka monen lapsen arki ei ole kovin tavanomaista. Ainakaan näiden lasten osalta sellaista tavanomaista, kodinomaista kasvatusta eivät kaikki lapset yhteiskunnassa niin helposti saa. Jos ajatellaan, että meillä 2019 kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna lähes 19 000 alle 20-vuotiaasta lasta ja samaan aikaan lastensuojelun avohuollon toimenpiteissä oli yli 52 000 lasta, niin on aiheellista kysyä, onko tässä yhteiskunnassa havaittu tämän ongelman laajuus. [Mika Niikko: Mitäs hallitus tekee asialle?]

Kaikilla hallituskausilla lastensuojelua on parannettu, ja tälläkin hallituskaudella me varasimme lisärahoitusta juuri lastensuojelun ongelmien parantamiseen resurssien osalta mutta myöskin henkilöstömitoituksen osalta, koska isoissa kaupungeissa erityisesti lasten määrä per työntekijä [Puhemies koputtaa] on noussut ihan todella kovaksi. Näitä asioita tässä nyt parannetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Ohisalo.

16.05 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset erittäin tärkeästä kysymyksestä. Tähän liittyen itse asiassa juuri nyt olemme lähettämässä asetusesitystä lausunnoille siitä, kuinka poliisin virka-apu lastensuojelulle ja sosiaali- ja kriisipäivystykselle voisi jatkossa olla maksutonta. Tämä on erittäin tervetullut muutos sinne kentälle, jossa työntekijät ovat kovassa paineessa ja apua pitäisi saada matalalla kynnyksellä. Ei saa syntyä tilanteita, joissa rahan takia jätetään auttamatta.

Sen lisäksi, että lastensuojelun resursseja parannetaan, tietysti hallituksen tehtävä on parantaa kaikkialla lasten, nuorten hyvinvointia liittyen koulutukseen, asumiseen, perusturvaan ylipäätään ja tukea sitä perheiden hyvinvointia. Lisäksi lisäämme moniammatillista yhteistyötä viranomaisien kesken. Usein olen täällä nostanut Ankkuri-toimintaa ja muun muassa omapoliisimallia, jos on tilanteita, joissa lapsella tai nuorella on pitkään ollut vaikeaa, ja poliisi voi kootusti tätä nuorta sitten tukea, ettei joka kerta tule taas uutta viranomaisista vastaan. Kyse on [Puhemies koputtaa] paljon luottamuksen rakentamisesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

16.06 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun me puhumme lapsista, me puhumme myöskin perheistä, ja silloin myös tämä kokonaisuus on syytä huomioida. Sen lisäksi, että tarvitaan resursseja, niin tarvitaan prosesseja ja tarvitaan työkaluja. Ja kun viime aikoina erityisesti lastensuojelun työntekijät ovat tuoneet ilmi sen seikan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2021 vp

että heillä ei ole riittävästi työkaluja lastensuojelulaissa puuttua lapsen rajoittamiseen ja sitä kautta suojeluun, niin tältä osin kysynkin: aikooko hallitus tuoda pikaisesti eduskuntaan lastensuojelulain muutoksen, jotta sinne saadaan riittävä määrä työkaluja lastensuojelun työntekijöille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kiuru.

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella lastensuojelulainsäädäntöä uudistettiin, ja sen aivan keskeisin eduskunnan säätämä sisältö oli siinä, että näitä keinoja otettiin merkittävästi käyttöön — ja siitä on nyt aikaa näinkin vähän. Ajattelen, että oli ison yhteiskunnallisen prosessin tulos, että me pystyimme myöskin tarkemmin sääntelemään lapsiin kohdistuvien pakkokeinojen käyttämisestä lastensuojelulaitoksissa, ja tältä osin puututaan myöskin niihin epäkohtiin, joita on esitetty, mutta tässä tavanomaisessa kasvatuksessa ja siinä, mitä lastensuojelussa laatuasioina pitäisi tehdä, meillä on vielä paljon töitä.

Me olemme tilanneet valtioneuvostossa uudistamisesityksiä asiantuntijoilta, jotka saivat nyt tämän raportin valmiiksi, ja sen pohjalta olemme tekemässä myöskin vaativaan sijaishuoltoon esityksiä, jotka vaativat lainsäädännön muutoksia. Lisäksi on muistettava, että lastensuojelun kehittäminen sisältötyönä on menossa tällä hetkellä meidän sosiaali- ja terveydenhuollossa perustasolla laajasti. Siinä on käytännössä myöskin kohdennettu merkittävä tukku rahaa tähän, melkein 24 miljoonaa [Puhemies koputtaa] näille vuosille, ja täällä on myöskin muita kehittämishankkeita, joista voi tehdä lainsäädäntöä ja tullaan tekemään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tavio.

16.08 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Lasten hyvinvointi on puolueille ja koko eduskunnalle tietysti täysin yhteinen asia. Perussuomalaiset ovat miettineet sitä, että kaikessa päätöksenteossa tulee ottaa lapset huomioon. Perussuomalaiset nimitetään kolme vuotta sitten jättivät eduskunnassa aloitteen siitä, että lapsivaikutusarviointi tehtäisiin lainvalmistelussa säännönmukaiseksi, ja tuon aloitteen allekirjoitti enemmistö kansanedustajista, se sai yli sata allekirjoitusta. Tätä samaa asiaa lastensuojelujärjestöt ovat tuoneet esiin myös tällä hallituskaudella ja tuoneet viestiä hallitukselle, että tämä lapsivaikutusarviointi olisi syytä ottaa käyttöön. Sen vuoksi kysynkin hallitukselta: missä tässä tilanteessa nyt mennään, saadaanko lapsivaikutusarviointi kaikkeen lainsäädäntöön ministeriöiden lainvalmistelutoiminnassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja pääministeri Marin.

16.09 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä asia, ja kannatan lämpimästi sitä, että laajemmin lapsivaikutuksia arvioidaan, ja muutoinkin, että vaikutuksia arvioidaan mahdollisimman laajasti eri näkökulmista. Kyllä tämä on sellainen asia, jota on syytä pitää esillä ja jota on syytä tarkastella. En tiedä, kuinka monesta ryhmästä tuohon aloitteeseen tuli allekirjoittajia, mutta voisin ajatella, että ainakin sosiaalidemokraattisesta eduskuntaryhmästä näitä allekirjoituksia on tullut,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2021 vp

koska tämä on myös meidän puolueemme tavoite, että lapsivaikutuksia arvioidaan nykyistä laajemmin. [Sari Sarkomaa: Entäs hallituksen?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

16.10 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilinen oli raskas päivä meille kaikille. Ahdisti avata telkkaria tai katsoa nettiä, kun sieltä suolti tietoja tästä Koskelan tapahtumasta. Joitakin vuosia sitten Vilja Eerikan tapauksessa lapsi kuoli vanhempien väkivallan seurauksena. Tässä Koskelan tapauksessa väkivalta tuli muilta samanikäisiltä nuorilta. Mikä näitä tapauksia yhdistää? Niitä yhdistää se, että yhteiskunta on epäonnistunut. Yhteiskunta on epäonnistunut ehkäisemään ja suojaamaan kaikkein heikoimpiaan.

Kaikki ei korjaannu rahalla, vaan tarvitaan rajoja ja rakkautta. Kysynkin teiltä, hallitus: Milloin aiotte tarttua vakavasti tähän nuorten ja lasten pahoinvointiin? Lasten ja nuorten puutteelliset päihde- ja mielenterveyspalvelut ovat olleet ongelma jo pitkään. Ja milloin jokaiseen kadonneeseen lapseen suhtaudutaan yhtä vakavasti, ovat he kadonneet lastensuojelulaitoksesta tai kotoa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kiuru.

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitusohjelmaa kirjattiin, niin nimenomaan yksi keskeisimpiä painopisteitä, joka valittiin, oli lasten ja nuorten aseman parantaminen. Kun tätä kokonaisuutta katsottiin, niin ei katsottu vain sitä tukea, mikä meillä tässä ajassa pitäisi antaa perheiden ja yksistään kaikkien lasten osalta, vaan huomioitiin myöskin se, että lastensuojelun piirissä olevien lasten aseman parantaminen on tärkeää.

Yhdyn kyllä siihen edustajan isoon linjaan, että kaikkea ei korjata rahalla. Täällä ajatella juuri luetella, kuinka paljon me esimerkiksi perustasoon nyt satsaamme sisältöuudistuksessa ja kuinka sekä lastensuojelun että perheiden palveluiden osalta ja myöskin näiden mielenterveyspalveluiden osalta olemme pyrkineet tätä kulmaa muuttamaan. Se on selvää, että yksistään lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita meillä löytyy tarpeeseen nähden aivan liian vähän perustasolta ja erityistaso on ruuhkautunut. Meidän täytyisi pystyä tuomaan tämä matalan kynnyksen keskusteluapu silloin, kun lapsi sitä tarvitsee, heti eikä kuukausien jälkeen, jolloin ongelmat jo kasautuvat [Puhemies koputtaa] ja ollaan erityistasolla. Eli juuri sen takia tätä me teemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Saarikko.

16.12 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sali varmasti yli puoluerajojen yhtyy siihen huoleen, mikä erityisesti näin korona-aikana, pitkittyneenä ajanjaksona, kohdistuu lapsiin ja nuoriin.

Uskon, että voin puhua koko eduskunnan puolesta myös todetessani syvän osanoton Koskelan uhrin omaisille tässä erittäin järkyttävässä tapauksessa.

Tätä aihepiiriä olen saanut miettiä paljon erilaisissa vastuutehtävissä, ja minusta tämä kokonaisuus hahmottuu muutaman seikan kautta. Voidaan kysyä aina lisää resursseja, niin kuin täällä opposition pääkysymyksessä kysyttiin. Tämäkin hallitus satsaa lisää euroja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2021 vp

Voidaan kysyä parempaa lakia. Lastensuojelulakia on parannettu, ja nyt juuri olemme kuulleet, että siihenkin ollaan tekemässä lisää korjauksia. Mutta sitten toimintatavat, se, mitä kentällä tapahtuu: siihen me voimme ohjata, suosittaa, mutta viime kädessä ammattilaiset ja heidän työnsä tuki, hyvät esimiehet, hyvä työhyvinvointi ja jaksaminen, vaikuttavat siihen, että he jaksavat pitää nuorista ja lapsista vielä parempaa huolta. Siksi nostan esiin vielä kaksi seikkaa, [Puhemies koputtaa] mitkä eivät ole keskustelussa korostuneet: moniammatillinen yhteistyö ja tuki koteihin, tuki vanhemmuuteen. [Mika Niikko: Ja järjestöt, kolmas sektori!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Räsänen.

16.14 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alaikäisten syyllistymisen henkirikoksiin on nuorten koulu- ja katuväkivallan jäävuoren huippu. Poliisi kertoo jopa kymmenvuotiaista väkivaltaisiin ryöstöihin osallistuneista. Suomessahan alle 15-vuotiaat eivät ole itse rikosoikeudellisessa vastuussa, mitä valitettavasti myös käytetään hyväksi. Vanhemmat nuoret saattavat yllyttää alle 15-vuotiaan tekijäksi tietäen, että siitä ei seuraa rangaistuksia. Monissa länsimaissa rikosoikeudellisen vastuun raja on alempi: esimerkiksi Tanskassa, Saksassa, Virossa 14 vuotta; Alankomaissa ja Kanadassa peräti 12 vuotta.

No, itse ajattelen, että lapsen paikka ei ole vankilassa, mutta kyllä rajat toimivat nuoren omaksi eduksi. Ja kyllä lastensuojelun työntekijöiltä tulee sitä huolta, että tällä hetkellä niitä rajoja, esimerkiksi mahdollisuutta liikkumisen rajoittamiseen väkivaltakierteen katkaisemiseksi, ei yksinkertaisesti riittävästi ole. Minua hiukan [Puhemies koputtaa] huolestutti, kun ministeri Kiuru ei luvannut tähän mitään parannusta. Eikö hallitus [Puhemies koputtaa] todellakaan aio puuttua siihen, että näitä rajoja saataisiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on täyttynyt. — Ministeri Henriksson.

16.15 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen on ihan oikeassa siinä, että Suomessa alle 15-vuotiaista ei laiteta vankilaan vaan silloin on lastensuojelun paikka. Ja kun tässä aikaisemmin kuultiin, mitä ministeri Kiuru nosti esille, ymmärsin sen myös näin, että meillä on verraten uusi lastensuojelulaki mutta siihen ollaan jo tekemässä muita uudistuksia. Ja se lastensuojelulain valmistelu, siis kokonaisuus, on STM:n toimialalla.

Mutta mitä nuoriin tulee, niin tämä Koskelan tapaushan on järkyttänyt meitä kaikkia. Ja niin kuin tässä edellinen edustaja nosti esille, se on myös osoitus siitä, että yhteiskunta on epäonnistunut. Tässä me tarvitaan meidän kaikkien panosta, me tarvitaan myös sitä, että opitaan siitä Eerika-tapauksesta. Käydään läpi kaikki ne suositukset, jotka silloin annettiin: mitä kaikkea on siitä pantu täytäntöön, mitä on vielä tehtävä. Tähän asiaan on suhtauduttava erittäin vakavasti.